

การพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น แบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ

Model Development for Blended Short-Term Vocational Training Curriculum Based on Occupational Standards

จิตติมา โรจนวัชรารภิบาล¹ พิสิฐ เมธาทิธร² และไพโรจน์ สติรียากร³

Titima Rojwatcharapibal, Pisit Methapatara and Pairote Stirayakorn

Received: October 29, 2024

Revised: May 05, 2025

Accepted: May 09 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) พัฒนาและประเมินความเหมาะสม 3) ทดลองใช้รูปแบบ และ 4) ติดตามและประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ ใช้แบบแผนการวิจัยและพัฒนา โดย 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ แจกแบบสอบถามออนไลน์ที่มีค่าความความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.80-1.00 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 แห่ง สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า $PNI_{modified}$ 2) พัฒนาและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน 3) ประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน และ 4) ติดตามและประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ คือ ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม ผลการประเมินผลหลังการฝึกอบรม ผลการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาและความต้องการในภาพรวม พบว่า ผลการจัดอันดับความต้องการจำเป็นทุกหัวข้อมีความสำคัญสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบ 2) ผลการพัฒนาและประเมินความเหมาะสม พบว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย คือ หาความต้องการจำเป็น ออกแบบหลักสูตร นำไปใช้จริง การประเมินผล และติดตามผล ส่วนการประเมินความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ภาคทฤษฎีร้อยละ 82.87/84.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และภาคปฏิบัติร้อยละ 75.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 และ 4) การติดตามและประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่า 1) หลักสูตร

¹ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา; Office of The Vocational Education Commission

²⁻³ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ; King Mongkut's University Of Technology North Bangkok

Corresponding author e-mail: titima.rojw@gmail.com, Tel. 092-6495987

ฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน สาขาขนมอบ มีหัวข้อการฝึกอบรม 9 หัวข้อ 30 ชั่วโมง ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมภาคทฤษฎี ร้อยละ 81.90/82.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และภาคปฏิบัติร้อยละ 84.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 3) ผลการประเมินผลหลังการฝึกอบรม ในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจระดับมาก 4) ผลการทดสอบมาตรฐานฝีมือ พบว่า ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 100

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน, มาตรฐานอาชีพ

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the problems and needs; 2) to develop and evaluate the suitability of the model; 3) to test the model; and 4) to monitor and evaluate the effectiveness of the pilot program for developing blended short-term vocational training curriculum based on occupational standards. A research and development design was used, consisting of 1) studying the problems and needs by distributing an online questionnaire with content validity between 0.80-1.00 to 205 sample groups. Statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and PNI modified; 2) developing and evaluating the suitability of the model through focus group discussions with 13 experts; 3) evaluating the pilot test of the model with a target group of 10 people; and 4) following up and evaluating the results of the pilot test, including the results of the curriculum development, training achievement, post-training evaluation results, and labor skills standard test results. The research findings revealed that 1) the overall problem and needs assessment showed that the prioritized needs of all topics were important and could be used as data for model development; 2) the development and suitability evaluation results showed that the curriculum development model, consisting of needs identification, curriculum design, implementation, evaluation, and follow-up, had the highest overall suitability evaluation; 3) the pilot testing of the model had the highest level of suitability. The average theoretical training scores were 82.87%/84.71%, exceeding the set criteria of 80/80, and the practical training scores were 75.10%, exceeding the set criteria of 75%; 4) the follow-up and evaluation of the pilot testing of the model showed that 1) the short-term vocational training course in baking, with 9 training topics and 30 hours of instruction, had the highest level of suitability evaluation; 2) the average theoretical training scores were

81.90%/82.95%, exceeding the set criteria of 80/80, and the practical training scores were 84.95%, exceeding the set criteria of 75%; 3) the overall post-training evaluation showed a high level of satisfaction; 4) the skills standard test results showed that participants passed the labor skills standard test. 100%.

Keywords: curriculum development, short-term vocational training courses, occupational standards

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพนั้นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนาคน ในด้านวิชาชีพระดับฝีมือระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎี และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ จึงจำเป็นต้องกำหนดแผนปฏิรูปเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาให้มีความเข้มแข็งทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านทั้งภายใน และภายนอกประเทศ เพื่อสนองตอบแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา คือ ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย และสังคมไทย โดยมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่า การอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของสังคม ชุมชน และผู้เรียนมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะสามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดความชำนาญ และเกิดเจตคติที่ดีในงานที่ได้รับการอบรม ทำให้เกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิม

การจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสันติมุงให้ผู้รับการศึกษามีสมรรถนะ สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ควรเป็นหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น หากแต่การดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยาสันติมุงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะดำเนินการเหมือนกับการเรียนการสอนในระบบที่เป็นจัดการเรียนการสอนปกติของสถานศึกษา และมีการส่งนักศึกษาไปฝึกงานในสถานประกอบการซึ่งเป็นการมุ่งเน้นความรู้ แต่ผู้ผ่านการฝึกอบรมไม่สามารถปฏิบัติงานจริงได้ (พรณี เขาแก้ว, 2563) ตลอดจนหลักสูตรวิชาชีพพระยาสันติมุงที่เปิดสอนยังไม่หลากหลาย การ

จัดฝึกอบรมดำเนินการตามความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของครู ไม่มีการพัฒนาคุณภาพครูฝึกอบรม เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะปฏิบัติในการฝึกอาชีพได้ (ยุวดี กันทะ, 2556)

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ โดยให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพได้จริง ได้รับการรับรองจากหน่วยงานรับรองมาตรฐาน และนำเทคโนโลยีมาผสมผสานจัดการเรียนรู้เพื่อความยืดหยุ่นในการจัดฝึกอบรม ครูในสถานศึกษาที่เป็นวิทยากรได้รับการพัฒนา สามารถเป็นครูฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยาสันที่มีประสิทธิภาพ ยกระดับการจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพและสถานศึกษามีรูปแบบการจัดฝึกอบรมที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสันแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ
2. เพื่อพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสันแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ
4. เพื่อติดตามและประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสันแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้แบบแผนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษารัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 431 แห่ง และกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970) เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 จัดกลุ่มแบ่งชั้นประเภทสถานศึกษาและแบ่งตามภาคที่สถานศึกษาสังกัด และใช้วิธีการเทียบสัดส่วนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจากทุกประเภทสถานศึกษาและมาจากทุกภาค ได้กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณ จำนวน 205 แห่ง

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา จำแนกเป็นภาคและประเภทของสถานศึกษา

สถานศึกษาสังกัด	ประชากร (แห่ง)	จำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง						
		วิทยาลัย เทคนิค	วิทยาลัย อาชีวศึกษา	วิทยาลัย สารพัดช่าง	วิทยาลัย การอาชีพ	วิทยาลัย เกษตรฯ	อื่นๆ	รวม
เหนือ	87	13	4	5	12	6	1	41
กลาง	86	13	4	4	14	4	2	41
ตะวันออกเฉียงเหนือ	119	24	5	2	20	5	1	57
ตะวันออกและ กทม.	58	11	2	3	6	1	3	26
ใต้	81	11	4	3	15	5	2	40
รวม	431	72	19	17	67	21	9	205

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (QR Code) จำนวน 5 ฉบับ สำหรับ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้ทำหน้าที่วิทยากร 3) ครูฝึกของสถานประกอบการ 4) วิทยากรหน่วยงานรับรองมาตรฐาน และ 5) ผู้เคยเข้ารับการฝึกอบรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert และมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทุกรายการอยู่ในช่วง 0.80 – 1.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$

2. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ

2.1 การพัฒนา (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ มีองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การหาความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นการศึกษาความต้องการของบุคคล ชุมชน ในการศึกษาอบรมวิชาชีพตามเหตุการณ์ในปัจจุบัน การศึกษาเนื้อหาและทักษะปฏิบัติวิชาชีพที่เป็นองค์ความรู้หลักของหลักสูตรวิชาชีพร่วมกันของสถานศึกษา สถานประกอบการ และการศึกษามาตรฐานวิชาชีพ โดยการวิเคราะห์งานและหน้าที่หลักของวิชาชีพร่วมกันของสถานศึกษา สถานประกอบการและหน่วยงานรับรองมาตรฐาน

2) การออกแบบหลักสูตร (Design) เป็นกระบวนการตั้งแต่การร่างหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพที่มีการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร ได้แก่ จำนวนชั่วโมง สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา คุณสมบัติของผู้เรียนและผู้สอน และอื่น ๆ ให้ครอบคลุม การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการทดลองใช้และการประเมินผลหลักสูตรเพื่อการแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ของหลักสูตร ฯ ต่อไป

3) การนำไปใช้จริง (Implementation) เป็นการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปจัดอบรมให้แก่ผู้พัฒนาหลักสูตรหรือวิทยากร เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยະສັນแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ และนำไปถ่ายทอดความรู้ต่อแก่ครูผู้สอนหรือผู้สนใจศึกษาในหลักสูตรวิชาชีพนั้น โดยร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาและทักษะปฏิบัติของวิชาชีพที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน พัฒนาการใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบผสมผสานกับสถานการณ์ในปัจจุบันหรือจำลองเหตุการณ์เสมือนจริงในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามสภาพความพร้อมของแต่ละคน รวมทั้งการสร้างใบประเมินผลการเรียนรู้และการปฏิบัติงานทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

4) การประเมินผล (Evaluation) เป็นการตรวจสอบและตัดสินว่าหลักสูตรนั้นมีคุณค่า บรรลุตามหลักการ จุดมุ่งหมาย และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ การประเมินความก้าวหน้าของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยະສັນแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป

5) การติดตามผล (Monitoring) เป็นกระบวนการที่ผู้รับผิดชอบหลักสูตรทำการติดตามผลจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่ามีสมรรถนะในการปฏิบัติงานภายหลังจากได้ผ่านการฝึกอบรมหรือไม่ ได้แก่ การติดตามผลการนำไปใช้ประกอบอาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม การติดตามผลการไปทดสอบมาตรฐานวิชาชีพของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และการติดตามผลการใช้ประโยชน์ของหลักสูตรวิชาชีพจาก สถานศึกษา สถานประกอบการและหน่วยงานรับรอง

ใช้หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การวิเคราะห์หัวข้อเรื่อง วัตถุประสงค์ เนื้อหา สื่อ วัสดุและประเมินผล เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การฝึกอบรมแบบ (Online) และการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า (face-to-face) เพื่อให้ผู้อบรมบรรลุวัตถุประสงค์การฝึกอบรม

2.2 การประเมินความเหมาะสมร่างรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยະສັນแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยະສັນแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ (ฉบับร่าง) ฉบับที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมขั้นตอนการหาความต้องการจำเป็น (Needs) (ฉบับร่าง) ฉบับที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมขั้นตอนการออกแบบหลักสูตร (Design) (ฉบับร่าง) ฉบับที่ 4 แบบประเมินความเหมาะสมขั้นตอนการนำไปใช้จริง (Implementation) (ฉบับร่าง) ฉบับที่ 5 แบบประเมินความเหมาะสมขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) (ฉบับร่าง) และฉบับที่ 6 แบบประเมินความเหมาะสมขั้นตอนการติดตามผล (Monitoring) (ฉบับร่าง) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทุกรายการอยู่ในช่วง 0.80 – 1.00 ดังนั้น จึงมีความสอดคล้องทุกรายการ

2.3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพ ระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารสถานฝึกอบรมที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ครูผู้สอนที่เคยเป็นวิทยากรฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น ประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีประสบการณ์จัดฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน โดยเลือกตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด ผลประเมินความเหมาะสมแต่ละขั้นตอนของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ขึ้นประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ กับกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่งานวิจัยกำหนด จำนวน 10 คน วิทยากรทดลองสอนตามหลักสูตรฯ จัดเก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบฝึกหัดและแบบทดสอบด้วยวิธีของ Kuder Richardson ใช้สูตร KR-20 และหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมจากการทดลองใช้ ตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ด้านทฤษฎีตามเกณฑ์ 80/80 ดำเนินการระหว่างวันที่ 12-15 มีนาคม 2567 ณ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร และเก็บรวมทั้งรวบรวมข้อมูลผลการฝึกอบรม เพื่อประเมินประสิทธิภาพการจัดฝึกอบรม โดยประเมินผลสัมฤทธิ์ภาคทฤษฎี (E_1/E_2) ผลสัมฤทธิ์ภาคปฏิบัติ (เกณฑ์ผ่านร้อยละ 75) และประเมินความพึงพอใจการทดลองใช้รูปแบบฯ

4. ขึ้นติดตามและประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ ที่นำไปฝึกอบรม โดยทำการติดตามครูหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้ทำหน้าที่วิทยากร ที่เข้ารับการฝึกอบรมการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ ที่กลับไปดำเนินการจัดฝึกอบรมตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ โดยติดตามจากผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ครูที่ผ่านการฝึกอบรม หัวหน้าแผนกวิชาของครูที่ได้รับการฝึกอบรม และผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากครูที่ได้รับการฝึกอบรม เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นที่ใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ ในภาพรวม พบว่า จากกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม สรุปผลดังนี้

1.1 ด้านความต้องการรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ ทำการศึกษาทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ 2) การมีรูปแบบการ

ฝึกอบรมแบบผสมผสาน 3) การร่วมมือจากเจ้าของอาชีพ สถานประกอบการ หน่วยงานรับรองมาตรฐานอาชีพ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมพัฒนาหลักสูตร 4) การร่วมมือจากเจ้าของอาชีพ สถานประกอบการ หน่วยงานรับรองมาตรฐานอาชีพสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมจัดฝึกอบรม และ 5) การได้รับการรับรองการผ่านการทดสอบมาตรฐานอาชีพ จากหน่วยงานรับรองมาตรฐานอาชีพ พบว่า มีระดับความต้องการรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านหัวข้อที่ต้องการฝึกอบรมในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ ทำการศึกษาทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน 2) การเรียนรู้แบบผสมผสาน 3) มาตรฐานอาชีพ พบว่า มีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน พบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการหาความต้องการจำเป็น ขั้นตอนการออกแบบหลักสูตร ขั้นตอนการนำไปใช้จริง ขั้นตอนการประเมินผล และขั้นตอนการติดตามผล ส่วนการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่มีผลประเมินสูงสุด คือ ขั้นตอนการนำไปใช้จริง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ขั้นตอนการหาความต้องการจำเป็น ขั้นตอนการติดตามผล ขั้นตอนการออกแบบหลักสูตร และขั้นตอนการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ ดำเนินการใน 2 ส่วน คือ

3.1 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อใช้ฝึกอบรมผู้ที่จะนำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฯ ไปทดลองใช้ พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ฝึกอบรมหลักสูตรรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ ประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมภาคทฤษฎี (E1/E2) และภาคปฏิบัติ ผลการประเมินพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ภาคทฤษฎีร้อยละ 82.87/84.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ภาคปฏิบัติร้อยละ 75.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75

4. ผลติดตามและประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ ดำเนินการใน 4 ส่วน ดังนี้

4.1 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ สาขาขนมอบ หัวข้อการฝึกอบรม 9 หัวข้อเรื่อง ระยะเวลารวม 30 ชั่วโมง และมีผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ สาขาขนมอบ ประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมภาคทฤษฎี (E1/E2) และภาคปฏิบัติ ผลการประเมิน พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ภาคทฤษฎีร้อยละ 81.90/82.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ภาคปฏิบัติร้อยละ 84.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75

4.3 ผลการประเมินผลหลังการฝึกอบรมของครูฯ ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ จำนวน 29 คน เกี่ยวกับการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บังคับบัญชาของครูฯ ที่มีต่อการนำความรู้และทักษะไปใช้ มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ผ่านการฝึกอบรมจากครูฯ ที่มีต่อการนำความรู้และทักษะไปใช้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.4 ผลการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ สาขาขนมอบ จำนวน 20 คน พบว่า ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการอภิปรายผลโดยมุ่งเน้นการพัฒนาและประเมินความเหมาะสมรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ โดยพบว่า สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีปัญหาในการที่หน่วยงานไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน ส่วนปัญหาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน ด้านที่พบมากที่สุด คือ ด้านผู้สอน และเห็นด้วยให้มีการจัดฝึกอบรมตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพสำหรับหัวข้อที่ต้องการฝึกอบรมในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ประกอบด้วย หัวข้อเรื่อง การออกแบบหลักสูตร (Design) การหาความต้องการจำเป็น (Needs) การนำไปใช้จริง (Implementation) การติดตามผล (Monitoring) และการประเมินผล (Evaluation) สอดคล้องกับงานวิจัยของเมษา นวลศรี และคณะ (2564) พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีการศึกษาความต้องการจำเป็นและจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ที่ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณี เขาแก้ว (2563) ได้สรุปปัญหาของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพ พบว่า ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน โดยส่วนมากสถานศึกษาจะดำเนินการเหมือนกับการเรียนการสอนในระบบที่เป็นการจัดการเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี

กันทะ (2556) พบว่า หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่เปิดสอนยังไม่หลากหลายตามความพร้อมของสถานศึกษา และศักยภาพของครู ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาคุณภาพครูฝึกอบรมเพื่อที่จะได้เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้และทักษะปฏิบัติในการฝึกอาชีพ ขณะที่การพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน และผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามที่วโร เพ็งสวัสดิ์ (2556) กล่าวว่า การสร้างและพัฒนารูปแบบมี 2 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างหรือพัฒนา โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายใต้อารมณ์แบบ ตลอดจนลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น และ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของบุคคลอื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรี ทพวงษ์ และคณะ (2567) ศึกษาแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน พบว่า สภาพการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นและนำมาพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน 2) กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียน 3) การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ 4) การติดตามและประเมินผลผู้เรียน มีการทดลองใช้รูปแบบ และประเมินผลการใช้รูปแบบ จึงส่งผลให้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ ที่พัฒนาขึ้น มีผลการประเมินความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณี เขาแก้ว (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นแบบบูรณาการกับงานอาชีพ โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) พบว่าการประเมินรูปแบบมีความเหมาะสมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสาน ตามมาตรฐานอาชีพ ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ 2) มีทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ 3) มีกิจนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ

เนื้อหาของหลักสูตร แบ่งหัวข้อเรื่องได้เป็น 2 หัวข้อเรื่อง ได้แก่ 1) หัวข้อเรื่อง หลักสูตรและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2) หัวข้อเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพ กำหนดหัวข้อหลักได้ 6 หัวข้อ ดังนี้ 2.1 หลักสูตรและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 2.2 การหาความต้องการจำเป็น (Needs) 2.3 การออกแบบ

หลักสูตร (Design) 2.4 การนำไปใช้จริง (Implementation) 2.5 การประเมินผล (Evaluation) 2.6 การติดตามผล (Monitoring)

ระยะเวลาในการฝึกอบรม 4 วัน ด้วยวิธีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งแผนการฝึกอบรมจัดทำขึ้นตามหัวข้อเรื่องประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ใบเนื้อหา แบบฝึกหัดใบเฉลย แบบฝึกหัด ใบปฏิบัติงาน ใบประเมินผลงานภาคปฏิบัติแบบทดสอบ ใบเฉลยแบบทดสอบ สื่อ และแผนการสอนเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานรับรองมาตรฐานอาชีพ สามารถนำรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำรูปแบบการพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสันแบบผสมผสานตามมาตรฐานอาชีพไปกำหนดเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน

เอกสารอ้างอิง

- จรี ทพวงษ์, ปวีศา จรตล และนภภรณ์ ธัญญา. (2567). รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคบางแสน. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 9(1), 37–50.
- พรรณี เขาแก้ว. (2565). การพัฒนารูปแบบบริหารการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันแบบบูรณาการกับงานอาชีพโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM). (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เมษา นวลศรี และคณะ. (2564). การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. *Journal of Roi Kaensarn Academic*, 6(6), 34-51.
- ยุวดี กันทะ. (2556). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันฐานสมรรถนะโดยใช้กระบวนการอย่างมีส่วนร่วม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนา). บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2556). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(4), 1-15.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.